

SMJERNICE

Gradske knjižnice Marka Marulića Split

ZA POSTUPANJE S DAROVANOM KNJIŽNIČNOM
GRADOM

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	DAROVİ	3
2.1.	Knjige se primaju na dar u sljedećim uvjetima:	4
2.2.	Knjižnica prihvaća sljedeću građu koja je cjelovita i u dobrom materijalnom stanju:	4
2.3.	Knjižnica ne prihvaća:	4
3.	POSTUPAK DARIVANJA	5
4.	ZAPRIMANJE DAROVA	5
5.	VLASNIŠTVO NAKON PRIHVAĆANJA DARA	6
6.	EVIDENCIJA O DAROVANOJ GRAĐI	7
7.	SMJEŠTAJ, RAZVRSTAVANJE I OBRADA DAROVA	7

1. UVOD

Gradska knjižnica Marka Marulića Split najveća je narodna knjižnica u Splitsko-dalmatinskoj županiji, s mrežom od 12 podružnica i pokretnom knjižnicom. Osnovana 1951. godine, naslijedila je tradiciju samostanskih, privatnih i pučkih knjižnica koje su stoljećima čuvala i promicale hrvatsku kulturu i jezik. Knjižnica nosi ime Marka Marulića (1450. – 1524.), istaknutog humanista, pjesnika i prozaista.

Knjižnica pruža širok spektar usluga – od posudbe knjižnične građe, informacijskih i edukativnih usluga do programa poticanja čitanja i kulturnih događanja.

GKMM Split svoju djelatnost izvršava prema Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti te Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, osiguravajući pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima pisanog stvaralaštva svim članovima lokalne i regionalne zajednice. U skladu s UNESCO-vim Manifestom za narodne knjižnice, namijenjena je svim kategorijama stanovništva, bez obzira na njihovo formalno obrazovanje, vjeru, spol i rasu. Ima važnu ulogu u poticanju i promicanju čitanja, razvoju demokratskog društva te omogućavanju pristupa širokom spektru znanja, ideja i mišljenja. Kroz svoje programe, usluge i događanja, pruža korisnicima dobro opremljene fondove, cjeloživotno obrazovanje i samoobrazovanje te brz i neograničen pristup informacijama, dok prostori Knjižnice omogućuju boravak, druženje i održavanje brojnih kulturnih događanja.

Nabava građe i izgradnja zbirke temeljna je zadaća svih knjižnica. Fond i zbirke najvećim su dijelom izgrađene kroz kupnju građe, ali veliku važnost u izgradnji zbirke imaju i darovi.

2. DAROVI

Gradska knjižnica Marka Marulića Split (u daljnjem tekstu Knjižnica) darove smatra dobrodošlima i prihvaća knjižničnu građu koja odražava tekuće interese i potrebe korisničke zajednice, a u skladu s unaprijed određenim kriterijima nabave i izgradnje knjižničnog fonda.

No, bez obzira na želju darivatelja da pomogne Knjižnici i udomi knjige, darovi se ponekad ne uklapaju u stvarne potrebe korisnika i prostorne mogućnosti Knjižnice. Stoga Knjižnica nije uvijek u mogućnosti prihvatiti sve ponuđene donacije.

2.1.KNJIGE SE PRIMAJU NA DAR U SLJEDEĆIM UVJETIMA:

- u dobrom su stanju, čiste, neoštećene, bez gljivica i nisu bile izložene vlazi i prašini u tavanskim i podrumskim prostorima
- Knjižnica knjige nema u fondu ili ima dotrajale primjerke koji su u lošijem stanju od onih koji se nude na dar
- knjige su potencijalno zanimljive korisnicima knjižnice
- knjige su vrijedan doprinos postojećim zbirkama
- knjige su prikladne u odnosu na prioritete nabavne politike.

Gore navedeni uvjeti vrijede i za primanje neknjižne građe.

2.2.KNJIŽNICA PRIHVAĆA SLJEDEĆU GRAĐU KOJA JE CJELOVITA I U DOBROM MATERIJALNOM STANJU:

- novija izdanja i sadržajno aktualna literatura (beletristika, stručna, znanstvena i popularno-znanstvena literatura)
- novija izdanja slikovnica i knjiga za djecu
- građa koja se autorstvom i temom odnosi na Split i područje Dalmacije bez obzira na godinu izdanja i jezik (knjige, novine, časopisi, fotografije i dr.)
- razglednice Splita i drugih gradova u Dalmaciji (izdane do 1980.)
- geografske karte Dalmacije
- stare i rijetke knjige kulturne i bibliografske vrijednosti

2.3.KNJIŽNICA NE PRIHVAĆA:

- oštećenu građu (oštećene stranice, raspadnuti uvez, umrljane korice i stranice, podcrtani tekst i sl.)
- građu koju posjeduje u dovoljnom broju primjeraka
- školske udžbenike
- stručnu i znanstvenu literaturu sa zastarjelim informacijama
- referentnu literaturu (enciklopedije, atlase, leksikone ...) stariju od deset godina
- serijske publikacije (novine, tjednike, časopise), osim zavičajnih
- predmete (slike, skulpture, medalje, novčiće, poštanske marke i sl.)

Odstupanja od navedenih kriterija odnose se eventualno na vrijednu i rijetku zavičajnu građu ili građu koja ima obilježja kulturnog dobra.

3. POSTUPAK DARIVANJA

Potencijalni darovatelji prije darivanja knjiga trebaju se obratiti knjižničarima na odjelima, na telefon 685 029 ili na e-mail adresu sredisnjica-odrasli@gkmm.hr.

Poželjno bi bilo dostaviti popis jedinica građe koja se želi darovati Knjižnici. Popis treba sadržavati sljedeće bibliografske podatke: autor, naslov i godina izdavanja. Za izradu popisa građe koja se želi donirati Knjižnici, molimo ispuniti *Obrazac za darivanje građe knjižnici* koji se može preuzeti osobno u knjižnici ili na službenim mrežnim stranicama. (https://www.gkmm.hr/app/webroot/uploads/files/Obrazac_za_darivanje_gradje_knjiznici%281%29.pdf)

4. ZAPRIMANJE DAROVA

Građa za koju je unaprijed dogovorena donacija zaprima se na Odjelu za odrasle u Središnjoj knjižnici (Ulica slobode 2, Split) ili ogranku u kojem je dogovorena donacija: Knjižnica Bol-Plokite (Tolstojeva 32), Knjižnica Brodarica (Terzićeva 5/IX), Knjižnica Meje (Njegoševa 1), Knjižnica Ravne njive (Hercegovačka 40), Knjižnica Spinut (Plančićeva 12), Knjižnica Trstenik (Papandopulova 25), Knjižnica Žrnovnica (Krešimirova 7, 21251 Žrnovnica), Knjižnica Podstrana (Trg dr. Franje Tuđmana 3, 21312 Podstrana), Knjižnica Grohote (Šoltanskih žrtava 14, 21430 Grohote, Šolta), Knjižnica za djecu i mlade Mejaši-Kila (Vrboran 19A).

Darovatelj građe sam organizira dostavu donirane građe. U iznimnim slučajevima, ako darovatelj nema mogućnosti da sam dopremi građu, a građa je od iznimne vrijednosti za Knjižnicu što je utvrđeno prethodnom komunikacijom s knjižničarima i ravnateljem, s Ravnateljstvom se dogovaraju druge mogućnosti dopremanja građe (npr. Knjižnica organizira dopremu).

Također u iznimnim slučajevima, prema procjeni knjižničara ili na poziv darovatelja, ovlašteni djelatnici Knjižnice mogu izravno vrednovati ponuđenu građu u domu darovatelja (odnosno, na lokaciji na kojoj se građa nalazi), a tek potom se odabrana građa dopremi u Knjižnicu.

Iz praktičnih razloga molimo da se darovi ne donose izravno u Knjižnicu prije konzultacije s ovlaštenim djelatnicima Knjižnice.

Nakon prihvaćanja donacije darovatelj potpisuje obrazac o darivanju knjižnične građe. Potpisivanjem navedenog obrasca darovatelj daje pristanak da darovana građa prijeđe u trajno vlasništvo Gradske knjižnice Marka Marulića Split te da Knjižnica u cijelosti zadržava pravo odlučivanja o raspolaganju darovanom građom u skladu sa svojim potrebama (uvrstiti u fond, pokloniti drugima, prodati ili odložiti u stari papir).

Građa koja se daruje bit će vrednovana od strane ovlaštenih knjižničnih djelatnika. U slučaju da bilo koji dio darovane građe Knjižnica smatra nepotrebnim za zadržavanje, može građu vratiti darodavcu, proslijediti drugim knjižnicama, ustanovama, udrugama ili privatnim osobama kojima bi ta građa bila potrebija, darovati građu u humanitarne svrhe ili postupiti kao s drugom otpisanom knjižničnom građom. Uvjeti korištenja darovane građe uvrštene u knjižnični fond (kroz inventarne knjige) definirani su sukladno Pravilniku o pružanju usluga i korištenju knjižnične građe u Gradskoj knjižnici Marka Marulića Split.

Knjižnica zadržava pravo odlučiti koju građu će uključiti u fond sukladno stručnim kriterijima.

Za izrazito vrijedne ili značajne darove izrađuju se formalni darovni ugovori.

Darovanje legata, oporučno ostavljene vlastite knjižnice koju znameniti zavičajnik daruje Knjižnici, uređuje se posebnim ugovorom.

Knjižnica trajno čuva dokumentaciju koja se odnosi na donacije.

Knjižnica zadržava pravo da prema svojoj procjeni izluči i trajno otpiše darovane jedinice za koje se kasnije ustanovi da su duplikati ili nepotrebne za knjižnični fond.

Za velike i vrijedne donacije, čije je zaprimanje prethodno dogovoreno s Knjižnicom i Ravnateljstvom, s ravnateljem se potpisuje darovni ugovor.

Knjižnica u svakom trenutku zadržava pravo ne prihvaćanja netraženih darova neovisno jesu li darovi stigli u Knjižnicu sa ili bez popratne informacije darovatelja.

6. EVIDENCIJA O DAROVANOJ GRAĐI

Na Odjelu za odrasle vodi se evidencija o darovateljima na način da se u poseban registrator prikupljaju potpisani obrasci o darovanoj građi u kojima su navedeni podaci o darovatelju.

Darovni ugovori zaprimaju se i čuvaju u Službi za administrativno-tehničke poslove.

7. SMJEŠTAJ, RAZVRSTAVANJE I OBRADA DAROVA

Pregledava se fizičko stanje građe i odmah se za stari papir odvaja građa koja nije upotrebljiva zbog dotrajalosti ili oštećenosti, ako je takva građa dostavljena i zaprimljena usprkos navedenim uvjetima prihvatanja građe.

Darovanu građu potom pregledavaju informatori s Odjela za odrasle te određuju koja građa će se obraditi prema kriterijima nabave i izgradnje knjižničkog fonda.

Darovana građa dostavlja se u Službu nabave i obrade s napomenom na koji odjel ili službu se građa razvrstava. Građa se nadalje obrađuje kao i kupljena građa i inventarizira se, pri čemu se u rubriku o dobavljaču označava da je riječ o daru. U inventarnu knjigu navodi se i novčana vrijednost darovane građe koju procjenjuje knjižnično osoblje.

Građa koja ostaje nakon razvrstavanja za stari papir i obradu sprema se u posebno pripremljen spremišni prostor kraj lifta. Ta građa se čuva za eventualne zamjene ili darove ili se prodaje na Knjižnom buvljaku

Literatura:

- Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, NN 17/2019, 98/2019, 114/2022 i 36/2024
- Darovi za zbirke: smjernice za knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.
- IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice, 2022. Dostupno na <https://izdanja.hkdrustvo.hr/drustvena/di/catalog/view/37/8/365> (pristupljeno 28.08.2025.)
- I. Hebrang Grgić, "Dar kao način izgradnje zbirke u hrvatskim narodnim knjižnicama", Vjesnik bibliotekara Hrvatske, vol.54, br. 3, str. 95-106, 2011. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/80105> (pristupljeno: 28.08.2025.)
- Smjernice za postupanje s darovanom knjižničnom građom u Knjižnici i čitaonici "Fran Galović" Koprivnica, 2024. Dostupno na <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/wp-content/uploads/2024/05/Smjernice-za-postupanje-s-darovanom-knjiznicnom-gradom-2024.pdf> (pristupljeno 28.08.2025.)